

Sprogtræning med unge og voksne

Af Helle Couppé: Pensioneret talehørepædagog og certificeret Karlstadvejleder

I mit professionelle liv som tale-hørepædagog i Roskilde har jeg arbejdet med børn med særlige behov i børnehave, folkeskole, specialbørnehave og specialskole. I den forbindelse har jeg været så heldig at møde professor Irene Johansson (I J), som har udviklet Karlstadmodellen, en eksemplarisk forskningsbaseret sprogmodel, sammen med forældre til børn med Downs syndrom (DS) på Karlstad Universitet. Som pensionist har jeg arbejdet med unge og voksne med DS i alderen 15-34 år.

Netværk og empowerment

Karlstadmodellen har været mit vigtigste værktøj i sprogtræningen.

Et af IJ's nøglepunkter i Karlstadmodellen er empowermentbegrebet, som betyder, at den kraft og den viden, som findes hos fagpersonerne, talepædagogen og karlstadvejlederen flyttes ud og deles med barnets hverdagspersoner, der på samme måde deler deres særlige viden om barnet, hvilket giver empowerment til fagpersonerne. Denne vidensbank praktiseres i et netværk, hvis mål er empowerment til netværket, som mødes kontinuerligt for at drøfter mål og middel med henblik på udvikling af barnets sprog.

A og H med DS blev en øjenåbner

A var 6 år og H 5 år, da de begyndte at få talesprog, idet begge har haft store sproglige udfordringer. Begge familier har haft kontinuerlige netværksmøder, indtil A og H begyndte deres uddannelse. A kom på efterskole. Senere på bosted med STU, særlig tilrettelagt uddannelse og efterfølgende praktik og arbejde. I

hele sit voksenliv har A fået sprogtræning hver uge med feedback til pædagog og mor, som altid har været delagtig i forhold til A's sprogtræning.

H tog STU og har under STU forløbet modtaget kontinuerlig sprogtræning.

At kunne udtrykke sig udvikler mod, delagtighed og personlighed

I årene med sprogtræning med unge og voksne har jeg generelt oplevet unge og voksne udvikle deres personlighed gennem udvikling af sproget. Jeg har især registreret det meget tydeligt hos både A og H, som jeg har arbejdet længst med. De har begge været insisterende med hensyn til at ville have sprogtræning. H er nu 27 år. Han har løbende sendt mig små klip fra sin mobil, hvor han har læst op fra bogen 'Regndansen'. H skriver SMS, skriver kort og ringer gerne til familie og venner. H er meget talende, er selvstændig, bor hjemme, arbejder på Café Ingeborg og planlægger at flytte i lejlighed.

A på 34 år, der er stolt over at arbejde på Fakse Vandrehjem, bruger sproget alsidigt. Fx protesterer han og siger fra: 'Jeg er en voksen mand. Jeg bestemmer selv'. A instruerer mig: 'Du skal sige til mig: 'Har du haft en god dag bedste A?' Jeg har oplevet en markant udvikling hos A og H, som jeg slet ikke havde forestillet mig!

Gennem sprogtræning får eleverne mere sprog og mere magt over eget liv

Jeg har arbejdet både på Karise Efterskole og har de senere år også haft individuel sprogtræning på i alt 7 bosteder under Karisefonden,

med 1-4 elever på hvert bosted. 80-90% af mine elever havde DS.

Sprogtræningen har været tilpasset efterskolens og bostedernes mål, som først og fremmest sigter mod en selvstændighedsudvikling af de unge. Derudover har sprogtræningen været en del af de unges STU-uddannelse og de mangfoldige typer af arbejde, som de unge har udført, fx servering ved fester og andre arrangementer på Kulturhuset Leopold i Karise.

Kort om praksis

Under sprogtræningen udvikler vi øvelserne sammen. Der relateres til elevens virkelighed og det, som eleven er optaget af: Familie, venskaber, fællesoplevelse, studietur, ferie, sport, zumba, musik, rytmik og sang, dansebar i Roskilde, TV: Vild med dans, X-Factor, Handicap Grandprix, osv.

Sammen skriver vi sætninger, som farvekodes i Karlstadfarver og tager mobiltelefon i brug fx med Appen Quick Voice, hvor ord og sætninger indtales (på Quick Voice). Vi laver små arbejdsvideoer med diverse øvelser, ofte med rytmik. Alt deles med kontaktpædagog og familie. Alle mine elever er glade for at lære sprog gennem musik (se K på billedet til højre).

K er Kim Larsen.

K's øjne lyser og kroppen udtrykker stor glæde.

Faktorer i forhold til sprogtræningens effekt

Jeg vil især fremhæve de unges/voksnes følelse af ligeværdighed, deltagelse og medborgerskab i samfundet samt betydningen af omgivelsernes viden om sprog og forståelse af sprogets betydning for deltagelse i samfundet.

Litteraturliste

www.iakm.dk, Helle for... Snedronningen, Hamlet, Elverhøj Regndansen og Klods Hans af HC med fl., Film om Karisefonden, TV2 ØST' Vi er her faktisk også'.